

Tuzuvchilar:

FIO	Ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni
Kunmazarova Z.U.	QTI, «Oilaviy tibbiyot va ichki kasalliklar» kafedrası, assistent

Taqrizchilar:

FIO	Ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni
Ichki taqrizchi Pirimbetov Q	QTI, «Preventiv tibbiyot asoslari, Xalq tibbiyoti va Nevrologiya» kafedrası, assistent, t.f.n.
Tashqi taqrizchi Xalmuratova R.	RKTMM, Nevrologiya bo'limi mudiri

Ushbu modul dasturi Qoraqalpog'iston tibbiyot institutida ishlab chiqilgan

TOP-300 kiruvchi Garvard tibbiyot maktabi o'quv dasturi asosida qo'shimcha mavzular kiritilgan

Modul dasturi Qoraqalpog'iston tibbiyot institutining "AL" 2025 yildagi AL-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

Modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS-Kreditlar
IK192	2025-2026	IX	2
Modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari
majburiy	qoraqalpoq, o'zbek, rus		36
Modul nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Ichki kasalliklar	52	20	72
I.Modulning mazmuni			
1.1. Modulni o'qitishdan maqsad – ichki kasalliklar bo'yicha nazariy, uslubiy, tashkiliy va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish orqali, hamda ko'p uchraydigan ichki kasalliklarning diagnozini aniqlash uchun kerak bo'lgan klinik, funktsional, laborator, instrumental tekshirish usullarini o'zlashtirish orqali umumiy amaliyot shifokor-pediatrni mustaqil ishga tayyorlashdir.			
1.2.Modulning vazifalari - talabalarda kasalliklar to'g'risida, tashxis, diagnostik prinsiplar, simptomlar va sindromlar yuzaga kelishining mexanizmlarining xozirgi zamon tasavvurlarini shakllantirish; talabalarda shifokorlar deontologiyasi asoslari ko'nikmalarini xosil qilish; bemorni so'rab-surishtirish, ko'zdan kechirish, palpatsiya, perkussiya, auskultasiya qilish ko'nikmalarini hosil qilish; talabalar tomonidan xozirgi zamon ichki kasalliklar klinikasida qo'llanadigan asosiy funktsional, laborator va instrumental tekshirish usullari prinsiplarini bilish va ularni qo'llashni o'zlashtirish, ushbu usullarning fiziologik va patologik parametrlarini o'zlashtirish.			
II. Modul o'qitilishining natijalari			
Modulni o'zlashtirish natijasida talaba:			
-ichki a'zo sistemalari bo'yicha bemorlarni so'rab-surishtirish, ko'zdan kechirish, bemorlarni ketma-ket ko'rib chiqish usullari; bemorlarni fizik tekshirish, laborator-instrumental tekshirish <i>tasavvuriga ega bo'lishi kerak;</i>			
- bemorlarni so'rab-surishtirish, ob'ektiv ko'zdan kechirish;			
- bemorlarni ichki kasalliklar sistemalari ketma-ketligi bo'yicha ko'rib chiqish nazariy usullarini;			
-terapevtik kasalliklarda qo'llaniladigan zamonaviy laborator-instrumental tekshirish usullarini talqin qilish;			
- asosiy klinik sindromlarni mustaqil aniqlashni <i>bilishi va ulardan foydalanishi;</i>			
- bemorlar kasallik tarixini yuritish, bemorlarni so'rab-surishtirish, anamnez yig'ish, obyektiv tekshiruv usullarini, ya'ni palpatsiya, perkussiya, auskultatsiyani amaliy bajara olish <i>ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.</i>			
Asosiy nazariy qism			
3.1. Ma'ruza mashg'ulotlari mavzulari ro'yxati:			
1-mavzu.Glomerulonefritlar. Kasallikning etiologiyasi, patogenezı, patologik anatomiyasi, tasnifi, klinikasi, tekshirish usullarini o'rganish, laborator tahlillar javoblarini interpretatsiya qilish, davolash standartlari va profilaktikasi.			

2-mavzu. Buyrakning surunkali kasalligi. Etiologiyasi, patogenez, tasnifi, klinikasi, tekshirish usullarini o'rganish, laborator tahlillar javoblarini interpretatsiya qilish, davolash standartlari.

3-mavzu. Biriktiruvchi to'qimaning diffuz kasalliklari (BTDK). Tizimli qizil bo'richa Etiologiya, patogenez, tasnifi, kechishi, klinikasi, asoratlari, diagnostikasi, diagnostik mezonlari, laborator tahlillar javoblarini interpretatsiya qilish, davolash standartlari.

4-mavzu. Revmatoid artrit. Kasallikning etiologiyasi, patogenez, patologik anatomiyasi, tasnifi, klinikasi, tekshirish usullarini o'rganish, laborator tahlillar javoblarini interpretatsiya qilish, davolash standartlari va profilaktikasi.

5-mavzu. Podagra-Ankilozlovchi spondiloartrit. Kasallikning etiologiyasi, patogenez, patologik anatomiyasi, tasnifi, klinikasi, tekshirish usullarini o'rganish, laborator tahlillar javoblarini interpretatsiya qilish, davolash standartlari va profilaktikasi

IV. Amaliy (seminar, laboratoriya) mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

1-mavzu. Siydik yo'llari infeksiyasi. Tsistit. Uretrit. Surunkali pielonefrit. Etiologiya, patogenez, klinikasi, diagnostika, differentsial diagnostika, asoratlar, davolash.

2-mavzu. Glomerulonefritlar. Etiologiya, patogenez, klassifikatsiya, klinikasi, diagnostika, differentsial diagnostika, asoratlar, davolash.

3-mavzu. Buyrakning surunkali kasalligi. Etiologiya, patogenez, klassifikatsiya, klinikasi, diagnostika, asoratlar, davolash. O'tkir va surunkali buyrak etishmovchiligi. Etiologiya, patogenez, klassifikatsiya, klinikasi, diagnostika, davolash.

4-mavzu. Biriktiruvchi to'qima kasalliklari. Tizimli qizil bo'richa. Etiologiya, patogenez, klinikasi, diagnostika, differentsial diagnostika, asoratlar, davolash.

5-mavzu. Tizimli sklerodermiya. Dermatomioz. Etiologiya, patogenez, klinikasi. Diagnostika, differentsial diagnostika, asoratlar, davolash.

6-mavzu. Revmatoid artrit. Etiologiya, patogenez, klinikasi, diagnostika, differentsial diagnostika, asoratlar, davolash. Shegren kasalligi.

7-mavzu. Reaktiv artritlar. Etiologiya, patogenez, klinikasi, diagnostika, differentsial diagnostika, asoratlar, davolash. Septik artrit.

8-mavzu. Seronegativ spondiloartritlar. Bexterev kasalligi. Etiologiya, patogenez, klinikasi, diagnostika, asoratlar, davolash.

9-mavzu. Podagra. Osteoartr. Etiologiya, patogenez, klinikasi. Diagnostika, asoratlar, davolash.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkaziladi.

Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:

- Amaliy mashg'ulotlarni maqsadimi aniq belgilab olish;
- O'qituvchining innovasion pedagogik faoliyati bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg'otish;
- Talabada natijani mustaqil ravishda qo'lga kiritish imkoniyatini ta'minlash;

-Talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash va h.k.

V. Modulni o'qitish davomida egallanadigan kompetentsiyalar va amaliy ko'nikmalar.

5.1. Modul davomida egallanadigan kompetentsiyalar (nomi, kodi) ro'yxati:

UK 1. Abstrakt fikr yuritish, xodisalarni tahlil va sintez qilish qobiliyatiga ega bo'lish;

UK 2. Dunyovqarashni shakllantirish uchun falsafiy bilimlarning asoslaridan foydalanish qobiliyati;

UK 3. O'z-o'zini rivojlantirishga, anglashga, o'qishga, ijodiy salohiyatdan foydalanishga tayyorlik;

UK 4. Kasbiy va ijtimoiy faoliyatning har xil turlarida gumanitar, tabiiy, tibbiy-biologik va klinik modulning usullarini amaliyotda qo'llash;

UK 5. So'rab-surishtirishni, fizikal ko'rikni, klinik tekshirishni, zamonaviy laborator-instrumental tekshirishlar, biopsiya, operatsiya va sektsiya materiallarini morfologik tahlil qilishni olib borish va interpretatsiya qilish

UKK-umumiy kasbiy kompetentsiyalar:

UKK 1. Kasbiy faoliyatning standart vazifalarini axborot, bibliografik manbalar, biotibbiyot terminologiyasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va axborot xavfsizligining asosiy talablarini hisobga olgan holda hal qilishga tayyorlik;

UKK 2. Kasbiy faoliyatni takomillashtirish maqsadida nazariy va amaliy mahoratni qo'llagan holda qarorlarni izlashga asoslangan daliliiy tibbiyotning ko'p masalalarini o'z ichiga olgan tamoyillarga tayanib tibbiy ma'lumotlarni tizimli tahlil qilishni shakllanishiga qobiliyat va tayyorgarlik;

UKK 3. Kasbiy xatolarning oldini olishda oz faoliyati natijalarini taxlil qilish qobiliyati va tayyorligi;

UKK 4. Kasbiy muammolarni hal qilishda asosiy ximiyaviy, fizikaviy, matematik va boshqa tabiyatshunoslik tushunchalari va usullaridan foydalanishga tayyorligi;

UKK 5. Ilmiy tadqiqotlarda qatnashish qobiliyati;

UKK 6. Fuqarolarning sog'ligini qavfsizligiga qaratilgan yangi usul va metodlarni amalga oshirishda qatnashishga tayyorligi.

5.2. Modul davomida egallanadigan amaliy ko'nikmalar ro'yxati:

1. Bemorlardan shikoyat va allergeoanamnezni (xayotiy anamnez, kasallik anamnezi, medikamentoz anamnez) yig'ish va shu asosida bemorlarga zarur davolash-diaagnostik tadbirlar hajmi va to'plamini aniqlash; bemorni tekshirishda ob'ektiv usullarni qo'llash, kasallikning umumiy va o'ziga xos belgilarini aniqlash;
2. Bemor ahvolidning og'irlik darajasini aniqlash, bemorni ushbu holatdan chiqarish uchun zarur choralarini qo'llash, kerakli shoshilinch yordamni ko'rsatish;
3. Tekshiruv hajmini aniqlash bilan dastlabki tashxisni shakllantirish
4. Zarur tashxislash laborator va instrumental usullarini to'g'ri tanlash. (spirometriya, pikfloumetriya, EKG, rentgen. immunogramma, umumiy qon taxlili, bioximik taxlillar, immunoglobulin E va boshqa)

<p>5. Umumiy qon taxlilini normal ko'rsatkichlari va o'zgarishlari interpretatsiyasi</p> <p>6. Siydikni tekshirish bosqichlari. Umumiy siydik taxlilini normal ko'rsatkichlari va o'zgarishlarini interpretatsiyasi.</p> <p>7. Kasalligini samarasini aniqlash uchun qo'llaniladigan tekshiruv usullaridan samarali foydalanish va ularning natijalarini baholashga tinglovchilarni o'rgatish.</p> <p>8. Kasalliklarni differentsial diagnostika o'tkazish va klinik tashxisni asoslashni o'rgatish.</p> <p>9. Davolash rejasini tuzish va standartlaridan foydalanish.</p> <p>10. Aholi orasida sog'lom turmush tarzi ibotini o'tkazishni talabalarga o'rgatish</p>	<p>Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzular ro'yxati:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nefrotik sindromning klinik kechishi, diagnostikasi, davolash. 2. Surunkali glomerulonefritning morfofunktsional shakllari, klinikasi, davolash usullari, puls terapiya. 3. Buyrak kasalliklarida dializ turlari, ko'rsatma va bemorlarni olib borish taktikasi. 4. Gudpascher sindromi klinikasi, diagnostikas, davolash. 5. Shegren sindromi patogenez, klinika, tekshiruv metodlari, davolash. 6. Qiyosiy tashxis algoritmi. 7. Qiyosiy tashxisot (jadval, sxema va slaydlar). 8. Xavf omillari. 9. Tashxis qo'yishda va davolashda yangiliklar (internet, monografiyalar, qo'llanmalar, jurnal maqolalari). 10. Tashxisning zamonaviy tamoyillari. <p>Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning shakllari:</p> <p>Fan bo'yicha tavsiya etilayotgan mustaqil ishlar modul tizimida turli xil shaklda amalga oshiriladi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash; - fanning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va ma'ruzalar qilish; - vaziyatli va muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar yechish; - krossvorlar tuzish va yechish; - mavzu yuzasidan tahliliy ma'lumot (esse) tayyorlash; - hisoblash-chizma mustaqil ishini bajarish; - badiiy-ijodiy ishini bajarish; - kurs ishi (loyihasi)ni bajarish; - aniq mavzu bo'yicha tahliliy taqdimot (prezentatsiya) tayyorlash; - berilgan masalaga aniq yechim topish va uni tahlil etish; - berilgan muammoni keng tahlil qilish, unga ta'rif va xulosalarni berish; - berilgan mavzuni chuqur o'rganish va yuqori darajada tahlil qilish; <p>-tajriba-sinov ishlarini amalga oshirish;</p>
--	--

<p>-hisob-grafik-loyihalash ishlanmalarini tayyorlash;</p> <p>-kasallik tarixini himoya qilish, ekspertiza bayonnomasini tayyorlash;</p> <p>-amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash orqali loyihalar ishlash ko'nikmasini shakllantirish;</p> <p>-ilmiy maqola, tezislar va ma'ruza tayyorlash; amaliy mazmundagi nostaandart masalalarni yechish va ijodiy ishlash.</p> <p>Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:</p> <p>Ichki kasalliklar moduli bo'yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o'tkaziladi.</p> <p>Talaba mustaqil ishini tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - auditoriya mashg'ulotlaridan tashqari trenajyor, mulyaj va simulyatsion zallarda/markazlarda tasdiqlangan amaliy ko'nikmalarni pedagog nazoratida son va sifat jihatdan bajarish va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish daftarlari aks ettirish; - aholi orasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, bolalarni yoshi va sog'lig'iga bog'liq ovqatlanirish tamoyillari haqida suhbat va ma'ruzalarni o'tkazish; -o'qitilgan mavzuni chuqur o'rganishlari uchun darslik, o'quv materiallari bilan faol ishlash; - ma'ruza, amaliy mashg'ulotlar va imtihonlarga oldindan tayyorgarlik ko'rish; -fan (modul)lar bo'yicha mustaqil ta'lim topshiriqlarini belgilangan muddatlarda taqdim etish; - mustaqil ta'limni topshirish muddati o'tgach vazifalar qabul qilimlasligini, mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda plagiat (ko'chirmakashlik)ga yo'l qo'ymasligi doimo yodda tutish; -kichik guruhlarda hamkorlikdagi mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarishda jamoaning umumiy maqsadiga mos harakat qilish, o'ziga yuklatilgan vazifalarni o'z vaqtida bajarish. 	<p>VII. Moduli o'qitishda qo'llaniladigan ta'lim texnologiyalari va metodlari</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interfaol o'yinlar; • Seminar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • Guruhlarda ishlash; • Taqdimotlarni kiritish; • Individual loyihalar; • Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar; • Keys texnologiya, muammoga asoslangan ta'lim (PBL, CBL, POL) <p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Modulga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, nazorat turlari bo'yicha yozma, og'zaki, test va OSKI topshiriqlarini muvaffaqiyatli topshirish.</p>
--	--

<p>IX. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar, hamda axborot manbalari ro'yxati</p> <p>9.1. Asosiy adabiyotlar ro'yxati:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gadaev A.A., "Ichki kasalliklar". Darslik. Toshkent. "Turon Zamin Ziyo". 2014 y. 2. RaximovSh.M., GaffarovaF.K., AtaxodjaevaG.A. «Ichki kasalliklar» Tashkent 2014 3. Sharapov U.B., Gaffarova F.K. «Ichki kasalliklar» Tashkent, 2008 g 4. Sharapov U.B., Gaffarova F.K., Shadmanov U.I. «Ichki kasalliklar» Tashkent, 2004 g. 5. Vnutrennie bolezni. Pod red. Komarova F.I., M. - 1991 g. 6. Vnutrennie bolezni. T.I. pod red. Martinova A.I., J.D.Kobalava, Moiseeva S.V. - M. - 2023 g. 7. Vnutrennie bolezni. T.2. pod red. Martinova A.I. - M. - 2018 g. 8. Harvard medical School Pathways Curriculum Map <p>9.2. Qo'shimcha adabiyotlar ro'yxati:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Roytberg G.E., Srutinskiy A.V. «Vnutrennie bolezni SSS» 2005 g. 2.Ubaydullaev A.M. Nafas organlari kasalliklari. T. - 2002 y. 3.Uchebno metodicheskoe posobie «Priobretennie poroki serdsa» Rizamuxamedova M.Z., Mamanazarova D.K. Tashkent 2008 g. 4.Uchebnoe posobie «Sovremennie podxodi k lecheniyu aterogennoy dislipidemii v revmatologii» Rizamuxamedova M.Z., Mamanazarova D.K. Tashkent 2008 g. 5.Diagnostika bolezney vnutrennix organov. A.N. Okorokov. 2005 g. 6.Lechenie bolezney vnutrennix organov. A.N. Okorokov. 2005 g. <p>9.3. Internet saytlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> -www.rmj.net - -www.medport.ru/medpb/ - -www.infoart.ru/med/index.htm - -www.mobile.ru - " -www.mr.ru - -www.pharmamed.ru/mg - -www.mediasphera.aha.ru/cardio/card-nm.htm - - www.fairplast.spb.ru/mworld/index.html - "Mir medisini" -Путеводитель по англоязычным медицинским ресурсам -Medical Matrix: Guide to Internet Clinical Medicine Resources -Медицинская матрица -U.S.National Library of Medicine -MedExplorer - search engine for medicine related information -WebDoctor - the Internet navigator for physicians -Free MedLine access 	<p>O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i Fakulteti dekani</p> <p style="text-align: right;"> </p> <p>N.Dj. Abdullayeva K.M. Xojambergenov A.U. Ermekbaeva</p>
<p>Kafedra mudiri</p>	<p>A.U. Ermekbaeva</p>